

Västanbladet

GöteborgsRegionens Släktforskare

Årgång 29

2012

Nr 4

Goda råd och hemkurer lämnas till unga husmödrar. (akvarell)

Läs vidare på sidan 22

Innehåll nr 4-2012

Vi möts hösten 2012	3
<i>Per Clemensson</i>	
Från ordföranden	sid. 4
Vi möts våren 2013	6
Kurser	8
Information om socknar på Wikipedia	9
Hemkurer	10
Beställningar från GRS	14
Julkalppstips	15
<i>Barbro Majgren</i>	
Nya Släktböcker i GRS bibliotek	16
Taxeringslängder för Göteborg 1765.	18
Släkthistoriskt Forum	20
Från våra grannföreningar	21
Sveriges äldsta privatbrev	22
Landsarkivet i Uppsala informerar	23
Svenska Emigrantinstitutet i Växjö	31
Bykistor	32
<i>Joel Holger</i>	
Landet runt	33
Forska med GRS datorer	36

Manusstopp för Västanbladet nr 1 2013 är den 1 januari och tidningen beräknas vara ute hos medlemmarna den 1 februari.

www.genealogi.se/grs/

Webmaster Lars Nyqvist

tel: 0303-16456

GöteborgsRegionens Släktforskare

MEDLEMSFÖRENING I SVERIGES
SLÄKTFORSKARFÖRBUND
Styrelse 2012

- Ordf.** **Per Clemensson**, 031 - 20 65 63
S. Vägen 79, 412 54 GÖTEBORG
per@clemensson.net
- V. ordf.** **LarsOlof Lööf**, 070 - 560 28 40
Erik Dahlbergsg. 4, 41126 GÖTEBORG
larsolof.loof@kultur.goteborg.se
- Sekr.** **Joel Holger**, 031 - 40 85 20,
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
karin.joel.holger@telia.com
- Kassör** **Ewert Arwidsson**, 031 - 15 84 15
Eva Rodhes g. 10, 411 11 GÖTEBORG
trewetrans@telia.com
- Klubbm.** **Karin Holger**, 031 - 40 85 20
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
karin.joel.holger@telia.com
- Övriga** **Jan Forslund**, 0346 - 222 45
Ljungby Prästgård 101, 311 95
FALKENBERG
janforslund@spray.se
- Per Liljeström**, 0302 - 131 91
Vänskapen 3 e, 443 34 LERUM
per-lilje@telia.com
- Ulf Lundquist**, 031 - 88 53 06,
Hönekullavägen 45 N, 435 44
MÖLNLYCKE
lundq.ulf@swipnet.se
- Barbro Majgren**, 035 - 481 48
Mästarevägen 10, 305 72 STENINGE
qpm@telia.com
- Suppl.** **Anita Fyhr**, 031-23 73 37,
Virvelvindsgatan 6, 417 02
GÖTEBORG
anita.fyhr@live.se
- Jonas Kullgren**, 031 - 99 28 15
Holmåkravägen 7 F, 437 40 LINDOME
jonas@kullgren.st

Västanbladet

Redaktionskommitté

Per Clemensson, Joel Holger, Per Liljeström.
Västanbladet ingår i medlemsavgiften 150:-/år
och utkommer årligen med fyra nummer.

GöteborgsRegionens

Släktforskare

vi möts

VI MÖTS JULEXTRA !

Måndagen den 3 december kl 1500-1700

Föreningen bjuder sina medlemmar på adventskaffe
och -glögg till folk- och barockmusik

(trio 1876 2 fioler och gitarr).

Det blir tillfälle att mingla med styrelsen och
anställda, utbyta släktforskartankar och träffa trevligt
folk.

Välkomna.

Från ordföranden

Sedan sist har jag besökt ett par stora arkivinstitutioner i jakt på mitt finska ursprung. Mottagandet på Riksarkivet i Helsingfors var storartat.

Jag bemöttes med stor vänlighet. Uppgifter om min Peterzenska släkt plockades fram. Jag blev förvånad över det finska riksarkivets låga datorisering. Jag hänvisades i stort till mikrofilmläsning. Svensktalandet var inte totalt.

Finska Riksarkivet entré

På Riksarkivet i Stockholm förvånades jag över att arkivförteckningarna fanns tillgängliga på papper; i Göteborg finns ju dessa endast i digital form.

Forskarsalarna i vårt Riksarkiv var i stort sett tomma, släktforskarna var i Arninge. Uppgifter om min finsk-svenske löjtnant sknades och vi

Svenska Riksarkivet

hänvisades vidare till Krigsarkivet där vi fick ett fylligt och delvis nytt material om löjtnanten Peterzens.

Krigsarkivets forskarsal var helt tom på forskare.

Vår omorganisation av föreningens styrelse pågår i lugn takt.

Vissa av de i förra numret förebådade åtgärderna har förberetts och kommer att genomföras i samband med vårt konstituerande styrelsemöte i januari. Vid vårt ordinarie höstmöte ersattes Ulf Lundqvist, som av privata skäl begärt att få avgå och han ersattes av Lars-Göran Johansson känd från Emigrantinstitutet i Växjö.

Vi tackar varmt Ulf Lundqvist för hans helgjutna och intresserade arbetsinsats inom styrelsen.

Slutligen ber jag er alla som inte har lämnat mailadress att så snart som möjligt sända in den till vår Majvor Bergström. I samband med att vårt

Finska Riksarkivet

Svenska Krigsarkivet

arrangemang till Birgit Nilsson måste inställas på grund av dålig anslutning kunde vi till dem vars mailadresser vi hade snabbt inbjuda till ett ersättningsarrangemang. **Alltså sänd in din mailadress och titta på vår hemsida.**

Välkomna till Lars Wolkes föredrag om "Lasse i Gatan och kaperiet i Västsverige" den 12 november på Landsarkivet. Vi är tacksamma för artikelmanus!

vi möts

Våren 2013

Måndag den 18 februari kl 14.00

Visning av Frimurarorden Göta Provincial loge samling
Drottninggatan 32. Guide museiintendent Christian Thoren. Anmälan
senast fredagen före. Ingen avgift. Högst 25 personer

Måndag den 25 febr. 2013 kl. 18.30

ORDINARIE ÅRSMÖTE i GRS samlingssal

Erik Dahlbergsgatan 36 B.

Sedvanliga ärenden enl. stadgarna, med bl.a.

Verksamhetsberättelse och Årsredovisning.

Efter förhandlingarna föredrag av

1:e Intendenten vid Göteborgs Stadsmuseum

LarsOlof Lööf :

"Göteborg i konsten-något om de äldre bilderna av staden"

Kaffeservering -

ANMÄLAN senast fredagen den 22/2 - Avgift 50:- kr. -

Måndag i mars kl 14.00

Preliminärt datum, kan komma att ändras

Visning av Residenset, Södra Hamngatan 1

av Ann-Christin Bäckström. Högst 25 personer.

Avgift 50:- inkl. kaffe och äppelkaka. Obs! Ej hiss.

Lördag – söndag 16 och 17 mars kl 10.00-16.00

Släktforskningens dagar i Göteborg på Riksarkivet/Landsarkivet.

Ingen avgift eller anmälan.

Måndagen den 15 april kl 18.30

Barbro Majjgren och Per Clemensson berättar om sina erfarenheter av domboksforskning. Erik Dahlbergsgatan 36 B. Kaffe. Anmälan senast fredagen före. Avgift 50:-

Lördagen den 18 maj

Utfärd till Anna-Lena Hultmans forskarscentral i Hössna, Borås stadsarkiv mm.

Lunch preliminärt pris 300:- Anmälan senast 29 april.

ANMÄLAN i så god tid som möjligt

till Karin Holger tel. 031-40 85 20.

Entrén till samlingslokalen på Erik Dahlbergsgatan 36 B sker genom G R S egen lokal, vilken måste låsas under själva föreningsmötena.

Kom således i god tid. Vi har öppet 1 timma före mötet!
Samlingslokalen på Erik Dahlbergsgatan rymmer 40 pers
VÄLKOMNA!

Gynna våra annonsörer!

*Tala om för dem att du sett deras
annons i släktforskartidningen
Västanbladet.*

GRS kursprogram våren 2013

**Kurserna hålls i GRS regi och lokaler
Erik Dahlbergsgatan 36 B (entré från gatan).
Kursprogrammet kommer att omfatta följande kurser**

- 1. Släktforska steg för steg.** Innehåll: kyrkobokföringen, domböcker och bouppteckningar, mantalslängder m.fl. grundläggande källor, databashantering, handskriftsläsning. Lärare: Anita Fyhr. 7 X 3 timmar. **Pris 700:- kr. inkl. lärobok.**
- 2. Släktforska vidare.** Innehåll: fördjupning av kyrkobokforskning, borgare, sjömän, soldater m fl yrken, handskriftsläsning. Lärare: Per Clemensson. 5 X 3 timmar. **Pris 500:- kr inkl.lärobok.**
- 3. Handskriftsläsning.** Innehåll: grundkunskaper, läsövningar, egna texter för tolkning. Lärare: Per Clemensson. 3 x 3 timmar. **Pris 300:- kr.**
- 4. Emigrantforska.** Innehåll: källor till emigrantforskning i Sverige och USA, databaser. Lärare: Ewert Arwidsson. 3 X 3 timmar. **Pris 300:- kr.**
- 5. Liv och leverne förr i tiden.** Innehåll: Historik, livets högtider, mat och textilier. 4 x 2 timmar. Måndagar kl. 11-13. Lärare: Ingela Martenius. **Pris 400:-kr.**

**TIDERNA ANPASSAS EFTER DELTAGARNA OCH
STARTAR ALLT EFTER DE BLIR FULLTECKNADE.
Kurserna kan anordnas på både dag- och kvällstid
För deltagande i GRS kurser krävs medlemskap i vår
förening. Medlemsavgiften är 150.- / kalenderår**

Anmäl er till Per Clemensson och ange ditt önskemål om tidpunkt,
dvs kl 11.00, kl 14.00 eller kl 17.00.
Tel 031-206563 eller 0705-206564.
e-mail: per@clemensson.net

Information om socknar på Wikipedia, den fria encyklopedin

En komplett uppsättning artiklar om alla Sveriges socknar och församlingar finns nu på Wikipedia, som, beträffande grundinformation, är komplettare än vad som finns i något annat uppslagsverk. På Wikipedia bestämde vi 2010, efter flera års diskussioner, att inte längre använda församling för att beskriva ett geografiskt område, utan i stället använda sockenbegreppet. Anledning är den instabilitet som de frekventa samman-slagningarna avrsamlingar inneburit. Församlingarna föreslås också upphöra att vara en bas för folkbokföringen i en proposition som regeringen planerar lämna till riksdagen under hösten. Medan många som är måna om kulturarvet oroar sig för att de gamla begreppen försvinner, när församlingarna inte längre "duger" som indelningsbegrepp, så har vi på Wikipedia redan gjort det som behövs för att kunna fortsätta beskriva Sveriges geografi i mindre indelningar än kommuner, med socknar, som aldrig upphört finnas till. Förändringsarbetet i Wikipedia har genomförts i två faser, där den första fasen utfördes under tiden augusti 2010 till mars 2011 då artiklar om alla socknar, församlingar och äldre kommuner skapades/kompletterades och renodlades, med grundläggande administrativ historik. Den andra fasen har genomförts från juni 2011 till september 2012 där alla församlingsartiklar kompletterats, så de har komplett administrativ historik och där alla sockenartiklar fått fullödlig information. Wikipedia har nu 2.420 fullödiga artiklar om socknar och omkring 3.500 om församlingar. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Socken>

Anders Wennersten (Ur VärmlandsAnor nr 3 - 2012)

AVENYNS FOTKLINIK

Välkommen till en av de äldsta Fotklinikerna i Göteborg (etabl 1942) !

Vi erbjuder medicinsk fotvård, vårtfrysning, benvaxning, manikyr och fot/benmassage.

Vi i har även försäljning av presentkort och diverse produkter.
En fika och ett leende ingår alltid ! - Se våra fina omdömen på Eniro.se !

Jessica och Tove

Boka tid på tfn: 031- 16 92 87 - Geijersgatan 16, Göteborg

Naturligtvis bör patienten bada karbad, men de får ej vara över 36 grader. Kalla bad böra aldrig tagas om vattnet ej når 20 grader.

I svårare fall av blodbrist rådfrågas läkare, ju förr dess hellre

Blodrenande och blodbildande medel

Bland sådana medel vilka kunna köpas färdiga nämnas:

Blauds järnpiller att taga 2 å 3 till varje måltid eller 3 gånger om dagen.

Järnpiller med kina. Intagas lika som föregående.

Järnhaltiga mineralvatten, såsom Ronneby eller Porla m.fl. Och av utländska, Roncegno och Levico. De två sistnämnda innehålla både järn och arsenik.

Järnmedel i flytande form intagas genom glaströr, för att ej skada tänderna

Blodet åt huvudet

När blodet ofta stiger uppåt huvud och ansikte med åtföljande hetta och oro, tyder det på en rubbad blodcirkulation, och man bör vända sig till läkare.

En behandling, som ibland kan råda bot på obehaget, är att varje morgon ta en helavrivning på 20 grader, eller ett halvbad med avkylning. Undvika hetsig mat och dryck, alltså framför allt alkohol. Luftbad och vistelse i bergstrakter anbefalles samt fotbad.

Av stor vikt är att sörja för regelbunden avföring.

Engelska sjukan

Den med detta namn eller med "ältn" och andra namn betecknade uppmjukningen av benstommen hos barn med därav följande olägenheter kan förebyggas genom att barnen:

- ständigt få vistas i frisk luft och så mycket som möjligt i solen;
- ständigt hållas väl rena genom bad och tvättningar;
- ständigt få för dem tjämlig föda;
- vitaminrik kost: grönsaker, apelsiner, citron samt mycket frukt, f.ö. okokt mjölk etc.;
- ej försöka att tvinga dem att gå, utan låta dem sitta på en hård madrass eller dylikt.

Om sjukdomen kommit till utbrott, är det en grov försyndelse mot barnet att använda kvacksalvares medel eller att vända sig till "kloka" gubbar eller gummor. Må man i dess ställe vända sig till läkaren, och man kan vara förvissad om att han kan åter göra barnet friskt. För egen del må man efter bästa förstånd iakttaga ovan angivna regler och dessutom åtminstone två gånger i veckan, men icke på aftonen,

giva barnet ljumma salta bad
(3 nävar salt i badbaljan).

Om fiskolja kan fördragas av barnet, är denna ofta ett utmärkt medel att understödja näringen med. Giv i sådant fall därav, i små portioner, så mycket om dagen som icke fullt en halv kaffekopp.

Fiskleverolja

Då kroppen mycket lätt kan tillgodogöra sig fiskleverolja användes den vid vissa sjukdomar t.ex. engelska sjukan, skrofulos, kroniska tarmkatarrer etc., och man bör taga 2-3 matskedar om dagen för fullvuxen, för barn mellan 2-15 år 2-3 teskedar och för barn mellan 1-2 år ½-1 tesked om dagen.

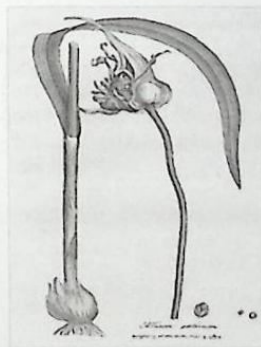
Förkylning, att undvika

Att skydda sig mot förkylning går ej genom att vara överdrivet rädd om sig, utan genom förständig härdning och ett hygieniskt levnadssätt.

Alla, och i synnerhet de som äro ömtåliga för kyla, böra vid vinterns början försöka härda sig. Därigenom kan deras ömtålighet i betydlig mån om ej fullständigt övervinnas. Daglig och grundlig vädring av bostaden, daglig motion i fria luften, dagliga bad eller heltvättningar i förening med sund och närande föda, tillräcklig sömn och regelbunden tarmverksamhet äro förträffliga medel att stärka kroppen och stålsätta den mot temperaturväxlingar.

Har man redan blivit förkyld, är sprit med svarta vinbär ett utmärkt medel. Då bären äro mogna, plockas de på buteljer, som sedan fyllas med sprit eller brännvin. Ett vinglas tages därav när man känner sig förkyld.

Fortsättning i nästa nr.

Beställning

2012-09-22

från GöteborgsRegionens Släktforskare

kan göras per telefon: 031- 13 12 26, måndag - fredag kl. 10 - 14,

eller med brev: Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg,

eller med e-post: g.r.s@telia.com

Beställningar hämtas på expeditionen under tider som ovan.

Ring dock först för att kolla om lokalen är bemannad.

Vid brevfräsändelser tillkommer porto och emballage.

CD Ulrika Kullgrens Stamträd	Kronor	150.-	(medl.pris 75.-)
CD 41 Handskrifter (2005)		230.-	(medl.pris 150.-)
CD Göteborgs Domkyrkoöförsamlings kyrkobok 1669-1671		150.-	(medl.pris 75.-)
CD Databasen Emigranten 2006 Populär		350.-	(medl.pris 300.-)
DVD Sveriges dödbok 1901-2009		595.-	(medl.pris 495.-)
CD Sveriges befolkning 1880		600.-	(medl.pris 560.-)
CD Sveriges befolkning 1890		595.-	(medl.pris 495.-)
CD Sveriges befolkning 1900		640.-	(medl.pris 560.-)
CD Sveriges befolkning 1970		595.-	(medl.pris 535.-)
CD Sveriges befolkning 1980		595.-	(medl.pris 535.-)
DVD Sveriges befolkning 1990		600.-	(medl.pris 560.-)
CD Begravda i Sverige (2008)		100.-	REA
CD Begravda i Sverige 2 (2012)	NY	595.-	(medl.pris 495.-)
Andersson-Clemensson: Börja släktforska		225.-	(medl.pris 190.-)
Andersson-Clemensson: Släktforska steg för steg 2005		250.-	(medl.pris 200.-)
Andersson-Clemensson: Släktforska vidare		300.-	(medl.pris 250.-)
Andersson-Clemensson: Forska kring ditt hus och din bygd		250.-	(medl.pris 200.-)
Andersson-Clemensson: Your Swedish Roots		250.-	
Handbok 1 - Rosvall /Hultman: Emigrantforskning		215.-	(medl.pris 195.-)
Handbok 2 - Reuterswärd: Fader okänd		215.-	(medl.pris 195.-)
Handbok 3 - Ångström /Johansson: Kartforskning		215.-	(medl.pris 195.-)
Handbok 4 - Ericson Wolke: Soldatforska	NY	265.-	(medl.pris 235.-)
Lödf: Göteborgs Fotografer		200.-	
Paulin: Oeconomisk beskrifning på fabrikerne uti Götheborg (1761)	50.-	NY	
Ryberg: Västgötaminnen i ord och bild	50.-	REA	
Göteborgs-Emigranten del 1,2,3,4,5, 6:	50.- kr/st, }	} samtliga	
del 7:	100.-	} 350.-	
Göteborgskarta år 1883. Format A3. Färg, terr. församlingar	100.-	(medl.pris 50.-)	
Göteborgskarta år 1807. Format A 3. Svart/vit, roteindelning	100.-	(medl.pris 50.-)	
Göteborgskarta med förstäder år 1885. Format A 3. Färg.	100.-	(medl.pris 50.-)	
Västanbladet, lösnnummer	20.-		
Antavla, 40x60 cm, 7 generationer	25.-	(medl.pris 20.-)	
Antavla, halvrund 50x100 cm, 9 generationer	30.-	(medl.pris 20.-)	

STÖD FÖRENINGSLIVET KÖP ENJOY BONUSGUIDEN

Julklappar!

Enjoy Bonusguiden

Stöd GRS föreningsverksamhet och beställ snarast

Enjoy Bonusguiden med Bonus Shopping

Mängder av populära rabatter inom restaurang-, rese-, hotell-, teater-, sport-, detaljhandels- och fritidsbranscherna. Pris 395.- kr.-

Enjoy Bonusguiden och Bonus Shopping gäller t.o.m. november 2013.

Telefon till GRS 031-13 12 26 eller till Jan Forslund 0346-222 45

*För ett Vackrare Hem ,
besök
vårt Konstgalleri*

GALLERI SCANDINAVIA

*Galleri Scandinavia, Berzeliiigatan 14, Göteborg
Tel. 031 - 16 93 01*

Familjen Lindblom

Släktböcker från Dalarna och Västergötland

GRS bibliotek har berikats med två släktböcker. Karin Holgers *Erik Nisses-Gagnér, Anor och hembygd i Dalarna* kom 2010 och Joel Holgers *Rickard Holger och Elisabeth Nyberg, Anor och hembygd i Västergötland* hösten 2012. Böckerna är resultaten av mer än trettio års forskning. De vänder sig till barn och barnbarn och kommande generationer, men är intressant läsning även för den utomstående. Slakten beskrivs i familjeansedlar med tydliga hänvisningar, som gör böckerna lätta att hitta i. I början finns innehållsregister, i slutet antavlor och namnregister.

Förutom att berätta om släktingarna beskriver böckerna bygden och gör nedslag i såväl lokal som allmän historia. Man får läsa om buffring och fåbodliv i Dalarna, emigration och mord i North Dakota, skjutshåll och lanthandel, Kungl. Skaraborgs Regemente i krigstid, indelta soldater, Karl XII:s officerare och mycket annat. Böckerna har A4-format och är rikt illustrerade med fotografier av slakten, kartor och bilder med beskrivningar av olika företeelser, gårdar och sockenkyrkor.

Karins far Nisses Erik från Nissesgården i byn Nordåker i Gagnefs socken i Dalarna får i bokens inledning med egna ord

beskriva sin kärlek till hembygden. Antavlan visar en äkta dalkarl med 11 generationer Gagnefbor jämte några inflyttade från Leksand och andra dalasocknar. Ett undantag utgör Hans Burckel från Saxen i Tyskland, tillfångatagen 1706 och tillsammans med 300 tyska fångar förflyttad till Dalarna. Han blev frigiven, gifte sig med en flicka från Gagnef och blev så småningom korpral vid Gagnefs kompani.

I Gagnefs och Leksands socknar skrev prästerna under 1700-talet s. k. personalier över döda sockenbor. Dessa beskriver utförligt den dödes fromhet, men ger också uppgifter om man/hustru, barn, föräldrar och livshistoria. Tillsammans med talrika bouppteckningar ger de färg åt personbeskrivningarna. Boken har fina illustrationer, främst av fadern Erik, men även av Karin samt av konstnärinnan Ottilia Adelborg, som kom till Gagnef 1902 och bodde där till sin död 1936.

Joels anor finns i Skaraborgs län runt Hökensås invid Vättern med några få inflyttningar från andra delar av Sverige. Som 16-åring intervjuade Joel sina far- och morföräldrar. I ansedlarna finns inflikade små kommentarer av dem och andra släktingar, ett utmärkt sätt att levandegöra personerna i antavlan

och till eftervärlden bevara släktens anekdoter och berättelser.

Förfäderna var hemmansägare men också lanthandlare, trädgårdsmästare, skräddare, officerare och präster. En av de många bouppteckningarna ger en påminnelse om skjutshället: bonden hade vid sin död åtta hästar. En anfader är Severin Mellbin, en karolinerofficer som blev tillfångatagen vid Perevolotjna, tillbringade fångenskapen i Tobolsk i Sibirien, frigavs och återvände till Sverige. En annan är botanikern och linnélärjungen Anders Dahl, som bl. a. var intendent hos Claes Alströmer och som givit namn åt trädgårdsblomman Dahlia. Längre bak i antavlan återfinns Erik Krabbe av Svenneby, vars anor kan härledas över Karl Knutsson Bonde till Karl den Store.

Välkommen till föreningslokalen och studera två trevliga släktböcker. Be också att få se de vackra antavlorna i A3-format och solfjädersform av Karins hand med illustrationer i form av kurbitsar respektive tranor och näckrosor.

Text Barbro Majgren

BingoLottos Julkalender
24 luckor och chans till fina
vinster varje gång
Pris 50:- kr.

Sverigelotten Skraplott, tre lika belopp ger vinst. Säljes vid föreningsmöten. Pris 25:- kr.

Taxerings Längd
 Öfver
 Lön och Betalnings Afgiften
 öfver
 i
 Götheborgs Stad.
 För Året 1765.

Sörsta Noten.		Siltveant
1. Baptifications kinnman nymåttu annus hos yvonne Johen Josefied Kerneriche		4.
2. Gafvelta. Lars Sjögren, Olof Sandberg, Erich Hallengren, Olof Skullberg och Lars Olof Sköphorson.		10.
3. Svandornigva Olof Spändrichson Svän Klenberg, Olof Pictorinan, och Jon us Seg. Leend		4.
4. Gvndt ab rymm Class Olovrot		4.
5. Gvndt Ahna		16.
6. Gulskinnman Johan Erich Olfendahl		1.
7. Pignus Sara		16.
8. Svän Pictorinan & Pille Kjörberg		16.
9. Svän Pictorinan & Pille Peter Peterfon		16.
10. Pignus Maja		5.
11. Subrigueren Jacobarias Ströfe		1.
12. Gvndt ab rymm Lars		3.
13. Gulskinnman Bengt & Borling		16.
14. Pignus Maria		2.
15. Svän Pictorinan & Pille Klas Blomstedt		16.
16. Pignus Kiersti		1.
17. Svän Pictorinan & Pille Chr. Siebenfeldt		16.
18. Svän Pictorinan & Pille Chr. Siebenfeldt		16.

Föreningen har från Umeå Universitet inköpt en DVD, som innehåller digitala taxeringslängder för Göteborg 1765. Originalen är hämtade från Riksarkivet i Stockholm, Rikens ständers kontor, Kammarkontoret vol. G10:1170

Prenumera på Släkthistoriskt forum.
Tidningen för dig som är
släktforskare, den kommer ut med
fem nummer per år och innehåller
en mängd intressanta artiklar.

Priset för 5 nr/ år är för de som bor i Sverige 210 kr/ år

För de som bor inom Europa är priset 360 kr/ år och för bosatta utanför
Europa är priset 460 kr/ år.

Förbundet ger också ut en ÅRSBOK som Du mot extra avgift på **235:-** kan
förhandsbeställa. Årsboken innehåller en mängd artiklar om snart sagt alla
aspekter av släktforskning.

Information om hur du förbeställer boken finns på

[http://www.genealogi.se/forbund/
index.htm](http://www.genealogi.se/forbund/index.htm)

Klicka på Medlemskap och sedan
Släkthistoriskt Forum

Från Grannföreningarna

Dis-Väst har årsmöte den 23 februari 2013 på Repslagargårdens Församlingshem, utförlig information kommer i nr 1 av Disketten som kommer ut i början av februari.

Hallands Släktforskarförening har öppet i släktforskarrummet på Kulturhuset Komedianden i Varberg på lördagar i november. På biblioteket i Kungsbacka är det söndagsöppet med släktforskarhjälp 11-14 den 18 november och på biblioteket i Halmstad den 4 december.

Föreningen Släktdata. Martin Persson, en av de i Föreningen Släktdata som bidragit med en mängd registerinformation hyllades med en specialmedalj på sin 95-års dag. Antalet register ökar i antal månad för månad. Läs mer på <http://www.slaktdata.org/>

Borås Släktforskare onsdagen den 28 november kl 18.30 på Ribbinggården, Ribbingsgatan 32 i Borås kl 18.30 berättar Lars Bägerfeldt om tiden innan det fanns husförhörslängder.

Bläck och Toner

för din Skrivare

Original, Pirat och Återfyllda

pappershornan.se

Aschebergsgatan 40 031-204206

Landsarkivet i Uppsala informerar.

Artiklarna *Fader okänd, Skilsmässor, Håxprosser, och Adoption har producerats av Landsarkivet i Uppsala och publiceras nu här med deras tillstånd. Artiklarnas uppgifter om arkiv och volymer mm hänvisar i huvudsak till Uppsala landsarkivs distrikt men är trots det allmängiltiga för andra landsarkivs distrikt.*

Fader:okänd

Vid mitten av 1800-talet föddes en tiondel av alla barn i Sverige utanför äktenskapet. Därför stöter de flesta släktforskare på "oäkta" barn, ofta med noteringen "fader: okänd" i födelseboken. Chansen att hitta namnet på fadern är normalt mycket liten, men det finns ett antal alternativ som kan prövas innan man ger upp.

Lagstiftningen

Som "oäkta" definierades i 1734 års lag ett barn som föddes utanför äktenskapet och utan trolovning eller äktenskapslöfte. Om föräldrarna senare gifte sig upphävdes barnets oäkta status. Oäkta barn saknade arvsrätt fram till 1866, då de fick ärva efter modern. Först 1970 infördes full arvsrätt efter fadern.

Under 1600- och 1700-talen var lagens syn på sedlighetsbrott mycket sträng. För *lönskaläge* (sexuellt umgänge mellan ogifta personer) var straffet böter. Om förseelsen upprepades fördubblades böterna. Enligt 1686 års kyrkolag straffades de skyldiga även med *uppenbar kyrkoplikt*, dvs. de fick sitta på "skampallen" i kyrkan under

gudstjänsten. 1741 ändrades det kyrkliga straffet till *enskild kyrkoplikt*, som ägde rum mer avskilt i sakristian.

Kyrkoplikten avskaffades 1855, men flera årtionden framåt förekom *enskild skrift* med liknande funktion. Ett steg mot en mildare lagstiftning var Gustav III:s *barnamordsplakat* 1778, som gav kvinnor rätt att föda anonymt (en möjlighet som fanns t.o.m. 1917). Syftet var att minska antalet fall där utomäktenskapliga barn föddes i hemlighet och sedan dödades. Som en följd av denna reform förekommer i födelseböckerna, främst i större städer, även okända mödrar.

1810 avskaffades det världsliga straffet för kvinnan för lönskaläge första och andra gången. Det ledde till att de flesta fall aldrig hamnade inför rätta. Tidigare hade ogifta kvinnor som blev gravida alltid dömts eftersom de inte kunde dölja sitt brott. Männen hade lättare att komma undan. Om det inte fanns några vittnen kunde mannen svära sig fri från anklagelsen genom s.k. edgång. I fortsättningen kunde kvinnan visserligen stämma mannen för att kräva honom på understöd, men det var betydligt vanligare att man gjorde upp i godo. Mannens möjlighet att betala underhåll var större om man inte dessutom skulle betala dryga böter. Och vid en eventuell frikännande dom skulle han ju slippa betala underhåll. Den risken var de flesta ogifta mödrar inte beredda att ta. 1864 kom en ny strafflag där lönskaläge inte längre var brottsligt för någon av parterna. Då blev faderskapsärenden enbart en civilrättslig process och sådana fall är ännu ovanligare

Husförhörslängder/församlingsböcker
Forskaren rekommenderas att som första steg följa modern och barnet framåt genom livet i husförhörslängderna/församlingsböckerna. Där händer det att man hittar noteringar om barnafäder, ibland långt efter barnets födelse. Om modern gifter sig finns vid barnet ibland anteckningen "legaliserad", vilket betyder att maken erkänt faderskapet och barnet betraktas som äkta. Ibland tillkommer noteringen "s.f.äkt." (son före äktenskapet) eller "d.f.äkt."

En ledtråd till fadern kan vara barnets namn. Det var inte helt ovanligt att en oäkta son fick samma förnamn som sin far. När det gäller efternamnet fick ett oäkta barn vanligen samma som sin mor eller morfar, men om så inte är fallet kan det vara en ledtråd till fadern. Om barnet kallas Larsson/-dotter och både modern och morfadern heter något annat kan man leta efter en Lars i moderns närhet, kanske en dräng på gården där hon var piga. Om man har hittat en "misstänkt" bör man följa honom framåt i tiden för att se om det dyker upp någon notering.

Andra serier i kyrkoarkiven

De som tvingades undergå kyrkoplikt antecknades i *avlösningsslängder* (även kallade *absolutions-* eller *kyrkopliktsslängder*) som ibland bevarats. Normalt återfinns de i serie G. Här förekommer främst kvinnor, men även enstaka män. En del av böterna för lönskaläge tillföll församlingen där brottet begåtts. Därför kan det finnas noteringar om inbetalda saköresmedel eller "pliktpengar" i *kyrkans räkenskaper* (serie L). Kvinnor betalade

i början av 1800-talet 32 skillingar och män det dubbla, dvs. 1 riksdaler 16 skillingar. I fall med anonyma mödrar hände det att modern bifogade sitt namn i ett förseglat kuvert, som kan ha bevarats bland *bilagorna till födelseböckerna* (serie H III). Någon gång kan bilagorna även innehålla uppgifter om fäder. Chansen att hitta en okänd fader på något av dessa sätt torde dock vara minimal.

Domböcker

Fram till 1810 hamnade de flesta fall av lönskaläge i domstol och återfinns i häradsrätternas och rådhusrätternas domböcker. 1810 blir dessa brottmål ovanliga för att 1864 upphöra. Efter protokollet från varje ting brukar det finnas en *saköreslängd*. Där förtecknas alla mål där straffet blev böter och det finns en hänvisning till målets nummer. Lägg dock märke till att om någon av de inblandade var gift blev påföljden fängelse. Vidare kunde bötesstraff för fattiga personer omvandlas till fängelse eller straffarbete. I sådana fall finns ingen uppgift i saköreslängden. Ibland utgör saköreslängderna en egen serie i domstolens arkiv (ofta C VII). I vissa fall kan de också hittas i arkiven från länsstyrelsernas landskontor. Om saköreslängden saknas måste man leta direkt i protokollen. Den anklagade mannen infann sig inte alltid till rättegången och dömdes då till böter för "uteblivande". Det kan därför vara värt att titta närmare även på dem som fälltis för detta brott. Om modern stämde mannen på underhåll kan målet hittas i en *stämningslista*. Dessa listor innehåller

även ärenden som inte kom upp på tinget därför att parterna ingick förlikning. Om stämmningslistorna inte finns i domboken kan de ingå i Inneliggande handlingar (oftast serie F).

Barnavårdsnämnder

Erkännanden av faderskap och avtal om underhåll kan finnas i arkiven från kommunernas barnavårdsnämnder, som infördes från 1903. Där inte sådana fanns fyllde skolstyrelsen/skolrådet motsvarande funktion. Fr.o.m. 1926 skulle alla kommuner ha barnavårdsnämnder. Handlingarna förvaras i kommunarkiven, inte på Landsarkivet. (Skolrådsprotokoll kan dock i vissa fall finnas på Landsarkivet.)

Lästips

Marie Lindstedt Cronberg, *Synd och skam. Ogifta mödrar på svensk landsbygd 1680-1880*, Lund 1997.

Elisabeth Thorsell, "Fader okänd – vad gör jag?", i: *Inte bara kyrkböcker. Alternativa källor i släktforskningen*. Sveriges släktforskarförbund Årsbok 1990.

Demografisk Databas Södra Sverige, <http://www.ddss.nu/swedish/means/parent.htm>
Nättidningen Rötter, <http://www.rotter.se/oakta.htm>

Landsarkivet i Uppsala december 2007
Reine Rydén

Skilsmässor

Det har långt fram i tiden varit svårt och krångligt att få ut skilsmässa. Inte bara äktenskap utan också trolovningar har varit besvärliga att bryta. Skilsmässor förekom dock och de hanterades länge av såväl kyrkliga myndigheter som

världsliga domstolar. Dessutom kunde Kungl. Maj:t fatta beslut om skilsmässor.

Före 1810 gällde i huvudsak otrohet och övergivande som giltiga skilsmässogrunder enligt lag. I praktiken kunde dock även andra problem leda till att skilsmässa beviljades. Efter 1810 erkände lagstiftningen även bland annat mordförsök och obotlig sinnessjukdom som orsaker till skilsmässa. I och med ny lagstiftning 1915, som senare infördes i 1920 års giftermålsbalk, utökades de giltiga skilsmässoskälen ytterligare.

Trolovning utgjorde inte längre ett hinder för giftermål med någon annan än den man var trolodnad med. Ännu enklare att skiljas blev det i och med lagändringar 1968 och 1973. Lagstiftningen från 1973 föreskrev att skilsmässa ska beviljas makar som är överens om att skiljas, dock med ett halvårs betänketid om de har barn under 16 år.

Dokumentation kring skilsmässor finns i huvudsak i tre sorters arkiv: domkapitelsarkiv, domstolsarkiv och församlingsarkiv.

Domkapitelsarkiven

Före 1734 års lag, som trädde i kraft 1736, hade domkapitlen det huvudsakliga ansvaret för skilsmässorna och domsrätt i dessa ärenden. På Landsarkivet i Uppsala förvaras två domkapitelsarkiv: Uppsala och Strängnäs. (Västerås domkapitels arkiv förvaras på Stiftskansliet i Västerås.)

Skilsmäsoärendena finns protokollförda bland andra ärenden i serie A I, domkapitlets protokoll, som för Uppsala finns bevarade från 1593 och för Strängnäs från 1625. Register till protokollen finns för Uppsalas del för de flesta åren mellan 1738 och 1866 och för Strängnäs del för 1664-1688 och 1696-1999.

Domkapitlen fortsatte att vara inblandade i skilsmäsoärendena även efter 1734. Det var visserligen de världsliga domstolarnas sak att döma men domkapitlen kunde också vara med i processen och skulle dessutom utfärda skiljobrevet, det rättsliga beviset på att skilsmässan gått igenom. År 1916 upphörde domkapitlets skyldighet att utfärda skiljobrev men även under flera år härefter förekom det att skiljobrev utfärdades.

För vissa perioder finns skilsmäsohandlingar samlade i egna serier. I Uppsala domkapitels arkiv finns serierna F VII (äktenskapsskillnadsmål 1824-1832, 1854-1905) samt F VIIIa (äktenskapsskillnadsmål 1905-1930). Här finns i huvudsak ansökningar om skilsmässa, i vissa fall tillsammans med inskickade bilagor, exempelvis avskrifter av domstolsutslag eller Kungl. Maj:ts beslut. Dessutom finns i serie F VIIIb en förteckning över utfärdade skiljobrev 1860-1925. I Strängnäs domkapitels arkiv finns en volym med skiljobrev 1886-1925 (F 13:1). I volymen finns främst avskrifter av själva skiljobreven men också vissa bilagor, t.ex. intyg från sockenpräster eller Kungl. Maj:ts utslag. Kopior av

skiljobreven finns ofta också i domkapitlets konceptserier (även kallat registratur) med signum B I.

Skilsmäsohandlingar kan också finnas i "handlingar ordnade efter pastorat" (serie E V i Uppsala, serie E 3 i Strängnäs). Här finns inkommande handlingar från de olika pastoraten i stiftet och bland dessa kan det finnas skrivelser i samband med en skilsmäsoansökan från det pastoratet, exempelvis redogörelser från den lokale prästen, redogörelser för hur man behandlat ärendet på församlingensnivå och skrivelser från makarna ifråga. I volym E V:174 i Uppsala domkapitels arkiv finns ett större antal sådana skrivelser från församlingar i Stockholm 1680-1732.

Domstolsarkiven

Enligt 1734 års lag skulle de världsliga domstolarna (häradsrätter på landsbygden och rådhusrätter i städerna) döma i skilsmäsoärenden. Även dessförinnan kunde dock domstolarna vara inblandade i dessa mål, exempelvis i rättsliga utredningar av horsbrott (otrohet) eller konflikter inom äktenskapet. Man finner skilsmäsoärendena i domböckerna (serie A I). I vissa domstolsarkiv är domböckerna uppdelade i brottmål och civilmål, varvid skilsmässorna finns bland civilmålen. Rannsakingar av anklagelser om hor finner man dock bland brottmålen. Det finns sällan några register över innehållet i domböckerna. Från 1948 finns dock målförteckningar med uppgifter om behandlade ärenden och parternas namn. Domböckerna är

offentliga och alltså fullt tillgängliga. Eventuella akter som hör till ett skilsmäsoärende ska dock sekretessprövas om de är yngre än 70 år.

Församlingsarkiven

Innan önskemål om skilsmässa kom till domstol eller domkapitel skulle prästerskapet i församlingen genom övertalning, förmaningar och varningar försöka förmå det äkta paret att lösa sina problem och komma överens. Fortsatte problemen skulle frågan tas upp i en något större krets av "betrodda" sockenmän och hjälpte inte heller det skulle saken föras inför sockenstämman eller kyrkorådet. Här höll rannsakingar, ibland med vittnesförhör och noggranna granskningar av makarnas leverne och relation. Dessa rannsakingar finns protokollförda i de enskilda församlingsarkivens serier med sockenstämmo- respektive kyrkorådsprotokoll (under signum K).

Lästips

Malin Lennartsson, *I säng och säte. Relationer mellan kvinnor och män i 1600-talets Småland*, Lund University Press 1999.
Marja Taussi Sjöberg, *Skiljas. Trolovning, äktenskap och skilsmässa i Norrland på 1800-talet*, Författarförlaget 1988
Arkivnycklar www.riksarkivet.se/
arkivnycklar tema kärlek (flera exempel på skilsmässor).

Landsarkivet i Uppsala april 2009
Linda Oja

Häxprocesser

Under 1660- och 1670-talet förekom stora häxprocesser på flera håll inom

landsarkivets distrikt. I Dalarnas och Uppsala län skedde omfattande rättegångar som delvis slutade med avrättningar. Även i Västmanlands och Södermanlands län utpekades människor som häxor men i mindre skala och utan att det kom till avrättningar. Anklagelserna gick ut på att "häxorna" nattetid hade fört med sig andra, främst barn, till Djävulens gästbud i Blåkulla och att de genom trolldom orsakat skada. Häxprocesserna har lämnat efter sig spår på flera ställen i arkiven. För landsarkivets del finns dokumentation huvudsakligen i världsliga domstolars, länsstyrelsers, domkapitels och enskilda församlingars arkiv.

Domstolsarkiven

Häxprocesser togs ibland upp i de ordinarie världsliga domstolarna och andra gånger av särskilt tillsatta specialdomstolar, trolldomskommissioner. Kommissionernas handlingar finns, i den mån de är bevarade, i huvudsak på Riksarkivet i Marieberg. De ordinarie domstolarnas handlingar finns i original på landsarkivet och i avskrifter, s. k. renovationer, i Svea hovrätts arkiv som förvaras på Riksarkivet i Marieberg.

Häxprocesser behandlades både i häradsrätterna på landsbygden och i rådhusrätterna i städerna. På landsarkivet finns protokoll och domar från större rättegångar inför tinget i Älvdalen i september 1668 och i Mora i december 1668 (Kopparbergs läns häradsrättsarkiv IV vol. AI:2), Selebo häradsrätt i juli 1675 (vol. AIa:2) och Åkers häradsrätt i augusti 1676 (vol.

Ala:3). Många av de uppländska originaldomböckerna från häxprocessernas tid är antingen skadade eller saknas och man får istället gå till de renoverade domböckerna på Riksarkivet i Marieberg.

Både långt före och långt efter de stora häxprocesserna behandlades rättsliga anklagelser om trolldom, häxkonster och andra former av magi. Sådana mindre omfattande mål finns dokumenterade på många ställen i landsarkivets domstolsarkiv. Problemet är att hitta dem; domböckerna är omfattande och nästan aldrig försedda med register. En sökväg är dock det register över länsstyrelsernas hovrättsutslag 1634-1756 som finns i forskarexpeditionen.

Länsstyrelsearkiven

Landshövdingarna hade ansvar för rättskipningen i sina län och länsstyrelserna kom i högsta grad att bli inblandade i häxprocesserna. Spår av häxprocesserna finns i första hand i landshövdingens brevväxling med andra myndigheter såsom t.ex. Kungl. Maj:t, Svea hovrätt, lokala domstolar, fogdar och sockenpräster. De utgående skrivelserna finns i avskrift i registratret eller bland koncepten i länsstyrelsernas arkiv (landskansliet, AI-serier). De inkommande skrivelserna finns i landskansliernas D-serier, uppdelade efter avsändare. Vad gäller Dalarnas häxprocesser finns de flesta skrivelserna ur länsstyrelsens arkiv utgivna i tryck av Carl Gustaf Kröningssvärd (se lästipsen nedan).

Domkapitelsarkiven

Uppsala domkapitels arkiv innehåller uppgifter om de stora häxprocesserna åtminstone i protokollen (vol. AI:7-8) och i volymen Religionsmål (vol. I II:1) där man finner dokumentation om häxprocesserna i Hälsingland (som visserligen inte tillhör landsarkivets distrikt men ingick i Uppsala stift). Även serien EV (Handlingar ordnade efter pastorat) kan innehålla enstaka häxprocessdokument. Västerås domkapitels arkiv med handlingar rörande Dalarna och Västmanland finns kvar på Stiftskansliet i Västerås.

Församlingsarkiven

Omfattande häxprocesser hölls i december 1669 vid laga ting i Orsa. Av okänd anledning finns protokollen i Medåkers kyrkoarkiv (vol. P:1). Anteckningar om trolldomsbeskyllningar i Leksand 1669-1670 finns i en kollektbok i Leksands kyrkoarkiv (vol. LIV:1). I sockenstämmoprotokoll i Mora kyrkoarkiv (vol. KIII:1) finns uppgifter om trolldomsanklagelser i februari 1669.

Avskrifter

I Emanuel Linderholms samling på handskriftsavdelningen på Uppsala universitetsbibliotek finns omfattande avskrifter av rättegångsprotokoll och andra handlingar rörande häxprocesserna. Avskrifterna som är gjorda för hand kring sekelskiftet 1900 gäller såväl landsarkivets distrikt som andra delar av landet. På Nordiska museets arkiv i Stockholm finns i Ilmar Arens samling ett stort antal avskrifter av trolldomsfall i de

renoverade domböckerna i Svea hovrätts arkiv.

Lästips

Bengt Ankarloo, *Trolldomsprocesserna i Sverige*, Institutet för rätthistorisk forskning 1972 (andra upplagan 1984)

Carl Gustaf Kröningssvärd, *Blåkulle-färderna, eller handlingar om trolldoms-väsendet i Dalarna åren 1668-1673*, Rediviva 1972 (nyutgåva)

Birgitta Lagerlöf-Généty, *De svenska häxprocessernas utbrottskede 1668-1671. Bakgrund i Övre Dalarna. Social och eklestiastik kontext*, Stockholms universitet 1990

Marie Lennersand & Linda Oja, *När Djävulen vandrade genom landet. Krishantering under häxysterin i Dalarna 1667-1671. Karolinska förbundets årsbok 2001*

Emanuel Linderholm, *Trolldomsprocesserna i Uppland och Uppsala 1671-1676*, *Kyrkohistorisk Årsskrift* 1930

Linda Oja, *Varken gud eller natur. Synen på magi i 1600- och 1700-talets Sverige*, Brutus Östlings Bokförlag Symposion 1999

Alf Åberg, *Häxorna. De stora trolldomsprocesserna i Sverige 1668-1676*, Esselte studium 1989

Per-Anders Östling, *En tur till Blåkulla. De bortglömda sörmländska häxprocesserna 1675-1676, Sörmlandsbygden. Södermanlands hembygdsförbunds årsbok 1998*

Landsarkivet i Uppsala oktober 2010
Linda Oja

Galge på Marstrand, foto Kjell

Adoption

Tillstånd till adoption gavs av domstol. Adoptivföräldern/adoptivföräldrarna ansökte hos domstolen i sin hemort. Anteckning om adoption skulle göras i födelseboken i barnets födelseförsamling, men inte sällan har man underlåtit att göra detta och anteckningen finns då kanske bara i barnets hemförsamling vid tiden för adoptionen. Anteckning gjordes även i församlingsboken dit barnet adopterats. Hänvisning finns vanligen till domstolsutslaget.

Historik

Legal adoption infördes i Sverige den 1/1 1918. Ansökan gjordes till den domstol där adoptanten/adoptanterna (= adoptivföräldern/adoptivföräldrarna) hade sin hemvist. Domstolen kunde även höra barnavårdsnämnden. Från 1923 var det obligatoriskt för barn under 18 år, då yttranden skulle inhämtas såväl från barnavårdsnämnden däradoptanten var skriven som från barnavårdsnämnden i barnets hemort.

Tillgänglighet

För kyrkböckernas uppgifter råder 70 års folkbokföringssekretess. Sekretessen gäller inte adoptivbarn som söker uppgifter om sin egen adoption. Domböckerna är offentliga. Uppgifter i akter sekretessprövas om de är yngre än 70 år.

Sökning

I födelseboken eller i en församlingsbok (se inledningen) finns i regel anteckning om adoptionen med datum för domstolsutslaget. I sådant fall är det relativt lätt att återfinna adoptionen i domboken. Märk dock att domboksindelningen skiftar, både över tid och domstolar emellan (se nedan). Saknas ingångsuppgift i materialet är man hänvisad till en mer omfattande sökning i domböckerna, eventuellt i olika register till dessa (målförteckningar finns från 1948).

I ett fall, Uppsala rådhusrätt, finns ett särskilt register över adoptioner 1920-1970. Besluten ligger i det fallet i Dombok i ansökningsärenden och äktenskapsmål (1920-1944). Därefter återfinns adoptioner i Dombok i familjemål (1945-1947), i Familjerättsärenden (1948-1967)

I Västerås rådhusrätt återfinns adoptionerna före 1942 i Civildomboken, 1942-1947 i Aktdombok i civilmål och fr.o.m. 1948 i Akter i civilärenden.

Om domböckerna är uppdelade i serier hittar man adoptioner 1918-1947 vanligen i Dombok i tvistemål (om inte särskild Civildombok finns) och fr.o.m. 1948 oftast i serien (Beslut i) Ärenden, men "ärenden" kan även då i vissa domstolar ingå i Dombok i tvistemål.

Arkiv

På Landsarkivet i Uppsala förvaras distriktets domböcker för åren 1918-1970. För några domstolar förvarar ULA även domböcker efter 1970: Hallsbergs tingsrätt (1971-2001)
Lindesbergs tingsrätt (1971-2005)
Malungs tingsrätt (1971-1973)
Mellersta Västmanlands tingsrätt (1971-1973)

Emigrantinstitutet i Växjö

Svenska Emigrantinstitutet är under omvandling.

De senaste åren har varit turbulenta för Svenska Emigrantinstitutet med försäljning av Utvandrarernas hus i Växjö och upphörande av utställningsverksamheten i Växjö, som en följd av utebliven offentlig finansiering på lokal och regional nivå .

Nya samarbetspartners

Institutet har dock inte stått stilla i detta läge, utan sökt nya samarbetspartners på andra orter. Sedan drygt ett år erbjuds nu forskningsservice på Emigranternas Hus i Göteborg och på denna institution visar också Emigrantinstitutet tre olika utställningar: Dels "Det nya landet" med nyare perspektiv på Amerikaemigrationen, dels "Den gömda utvandringen", som behandlar emigration till Danmark och Tyskland. Dessutom visas en nyproducerad Titanicutställning som ger en bred bild av Titanic från flera olika samhällsaspekter.

Nya projekt

Emigrantinstitutet har också etablerat ett digitaliseringsprojekt i Karlskrona med inriktning på migration över Östersjön och flyttade in i egna lokaler där den 15 aug.Vi arbetar också på att etablera samarbete inriktat på besöksverksamhet i den småländska Utvandrarbygden och hoppas snart kunna presentera mera om denna spännande utveckling.

<http://www.utvandranashus.se>

Lars Hansson Fil.dr.

Chef, Svenska Emigrantinstitutet

(Klipp ur KGF-NYTT nr 118 Sept. 2012 från Kronobergs Genealogiska Förening)

Bykistor

För arbetet inom byarna gällde olika byordningar. Enligt 1758 års normalbyordning, som gällde för Gästrikland, Hälsingland, Medlepad och Jämtland, skulle det finnas en bykista i varje by, en kista med tre lås och nycklar hos tre olika personer

Bykistan var först tänkt för säker förvaring av de viten och böter som skulle betakas om man bröt mot byns gemensamma regler.

Ganska snart blev bykistan ett säkert förvaringsställe för byns gemensamma dokument. Innehållet i bykistorna varierar mellan byarna. I många fall finns unika dokument om byns historia, bland annat bystämmoprotokollen.

Det finns exempel på att det finns dokument från 1400- och 1500-talen i bykistorna. I nästan alla bykistor finns det lantmäterikartor och handlingar.

I bykistorna finns också handlingar om byns föreningar: Sågförening, tjuvförening, belysningsförening och fiskevårdsförening.

Bykistor kan ha förstörts eller skadats på grund av brand, råttor, vattenläckage samt försumning och annan pappersförstöring. Kistan kan också ha "kommit bort". De kartor och handlingar som finns i kistorna liknar det exemplar som tillhör Lantmäteristyrelsens arkiv. Ofta kan kartorna vara i dåligt skick.

Källa: Ångström och Johansson, Kartforskning, Sveriges Släktforskarförbund, Handböcker 3

Klipp ur Släktbiten nr 2, 2012 Forskarföreningen Släkt och Bygd, Bollnäs

ÖPPETTIDER

Tis - Ons	8 - 19
Tors - Fre	8 - 20
Lördag	8 - 18
Söndag	12 - 18

Välkomna!

*Fokus på kvalitet
- vår idé!*

FOCUS
köpcentrum
031 - 703 05 25

LANDET RUNT ur olika medlemsblad

Joel Holger redogör här kortfattat för ett urval läsvärda artiklar i andra föreningars medlemsblad. GRS byter Västanbladet med omkring 60 st andra föreningars tidningar och dessa finns tillgängliga att läsa i GRS bibliotek.

ANE Släktforskarförening, Värnamo

Nr 134 Juni 12. Gunilla Kärrdahl skriver om Tabellverket, ett formulär som prästerna skulle fylla i och skicka till Tabellkommissionen under åren 1749-1859. Man hittar dem på Demografiska databasen www.dbb.umu.se, Våra tjänster.

ANGRIPEN. Malmö Släktforskarförening

Nr 3 /12. Här kan man läsa att det är 'Gratis tillgång till USA:s folkräkning 1940'. - En fyllig redogörelse för 'Släktforskardagarna i Gävle 25-26 aug'. Särskilt betr. Ordförandekonferensen.

ANROPET. StorStockholms Gen. Förening

Nr 3/12. Chris Henning har tagit fram och redovisar 'Raoul Wallenbergs anor'. Forts.från tidigare nummer.

AN-SIKTET. Folkare Släktforskarför.

(Dalarna)

Nr 2/12. Einar Lövgren skriver här om 'Avesta skola'. Den grundades redan år 1642 som obligatorisk och med en avgift 2 riksdaler per barn och läsår. Men många föräldrar tyckte sig ej ha råd med skolgång för sitt barn.

AROSIANA. Västerås Släktforskarclubb.

Nr 2/12. 'Brev med svarta kanter - om sorgbrev' berättas här. Breven var närmast obligatoriska till släkt och vänner vid dödsfall vid slutet av 1800 och första hälften av 1900-talet och innehöll även en inbjudan till begravningsakten. Likaså skickades tackkort

med sorgkanter efter begravningen. - 'Kungliga faddrar'. Kerstin Andersson o. Karin Jyrell har hittat dokument om att Gustaf III:s son f. 1778 (sedermera Gustaf IV) ammad av bondhustrur som kom från Stora Tuna i Dalarna.

BORÅS SLÄKTBLAD. Borås Släktforskare.

Nr 92 Sept.12. Per Larson berättar om 'Äktenskap i äldre tid'.

DALFOLK. Dalfolk, Släkt-, Hembygds- o. Emigrantforskarförening

Nr 3/12. Sune Björklöf har skrivit 'Kyrkogårds- och gravvårdsinventeringen i Leksand 2012'. Under 2012 har genomförts en inventering av kyrkogården, som avsåg att vårda kulturarvet, få information om invånarna genom århundraden samt berätta om bygdens historia. Mycket fullständig och av allmänt intresse.

DISKULOGEN. Föreningen DIS

Nr 97. Juni 12. Annelie Jonsson har gjort statistik över 'Släktforskarens datorvanor'. 31 % använder Minsläkt och 41 % Disgen. - 'Släkten Strindberg från Strinne'. Anna Linden berättar om Strindbergska Släktföreningen, som gett ut en släktbok.

GRÄNSPOSTEN. Gränsbygdens Släktf.

(Dalsland, Bohuslän, Östfold/Norge)

Nr 76 Sept. 12. 'J.O.Wallins anfränder på Dal' (text från 1956) av Johannes Gillby. Sveriges främste psalmist hade dalsländska anor, vilka utredes. - 'Beredskapsminnen från västra Steneby (text från 1985) redovisar mycket om Sveriges beredskap och ransoneringar under 2:a världskriget.

HALLANDSFARARES INFORMATION.

Hallands Släktforskarförening

Nr 96. Juni 12. Referat från Hallands Släktforskarförenings 30-årsjubileum den 21 april på Komedianten i Varberg. - Rotejonens situation på 1880-talet berättas i en tidningsartikel. Rotejonet var en ensam person, barn eller åldring, som inte hade sin försörjning. De auktionerades ut till lägstbjudande på sockenstämman. - Om 'Ellis

Nr 3/12. Herrgården 'Gåsevadsholm' från 1300-talet, dess ägarlängd och historia berättas av Christina Ström. - 'Villa Elfhöj' i Trollhättan. Niclas Mossberg beskriver villan från 1880. Idag inrymmer här ett flertal föreningslokaler. - Chr. Ström berättar om 'Gustafsberg, Sveriges äldsta badort', belägen söder om Uddevalla. På 1700-talet befanns det hälsosamt att 'dricka brunn' i Gustafsberg. På 1780-talet kompletterades brunnsdrickandet med salta bad. 1814 byggdes varmbadhus och det blev en tid Sveriges lyxigaste havsbadort.

Nr 4/12. 'Västgöten som ritade sagofigurer åt Walt Disney'. Gustaf Tenggren från Magra i Västergötland var konstnärlig ledare vid teckningen av filmerna Pinocchio, Snövit samt Bambi. - 'Gamla Sam - Göteborgsliberalernas skola'. Göteborgs Högre Samskola tillkom 1901 och skildras av Niclas Mossberg. - Agneta Tjäder berättar att 'Äntligen har grevinnan fått tillbaka sitt hjärta'. När Grevinnan Jacqueline du Rietz på Mariedals slott dog 1816 behöll hennes make Gustaf Piper det balsamerade stoftet i en kammare på slottet i 40 år. Hennes hjärta förvarades för sig och först år 2012 gravsattes det bredvid kroppen i Piperska familjegraven. - Om 'Konkordiahuset - släktforskarcentrum i Hössna' med Anna-Lena Hultman, som särskilt specialiserat sig på emigrantforskning, berättar Agneta Tjäder. - Christina Ström informerar om 'Fyrverksamheten i Bohuslän'. Fyren i Marstrand, tänd 1781, var länge Bohusläns enda fyr. Heidenstamfyren på Måseskär utanför Käringön sattes upp 1865 och den på Pater Noster utanför Marstrand 1868.

RUNSLINGAN. Upplands Släktforskarför.
Nr 2. Juni 12. Upplands Släktforskarförening fyller 25 år, vilket firas den 15 sept. i Uppsala. - Dalregementets år 1625-2000 historia är under digitalisering i föreningen, med en mycket fullständig forskningsdatabank av R.Boman och J.Långberg.

SLÄKTBANDET. Eksjöbygdens Släktf.för.

Nr 75 Sept. 12. Här berättas om 'Linåret från maj till april' d.v.s. till nästa år. Man sådde, ryckte, rötade, torkade, häcklade, kardade, spann, färgade, vävde och ev. blekte.

SLÄKTDATA. Föreningen SLÄKTDATA
Nr 3/12. Ordföranden Björn Jönsson redogör och argumenterar i frågan om ändrad folkbokföring, om den enbart skall grunda sig på kommun och fastighet, (vilket Finansdepartementet och Skatteverket vill) eller att begreppen församling och socken skall vara kvar. Myndigheter och institutioner inom kulturområdet vill inte ändra den nuvarande urgamla ordningen. Sveriges Släktforskarförbund har anslutit sig till den senare gruppen.

SLÄKTFORSKAREN. VästerBergslagens Släktforskare
Nr 123 Juni 12. En av Hjördis Oscarson nedtecknad levnadsskildring om Sven Östling, 90 år, i Västerbyhytta, belägen mellan Söderbärke och Fagersta. Byn hade en hytta för framställning av tackjärn. Det var en dominerade arbetsplats i byn. Familjerna bodde i arbetarkaserner.

SLÄKTHISTORISKT FORUM. Sveriges Släktforskarförbund
Nr 3/12. Handbok nr 4 om Soldatforskning utkommer i aug. Författare är professor Lars Ericson Wolke. - Oron för att regeringen skall föreslå slopandet av den urgamla indelningen av Sverige i socknar / församlingar har seglat upp igen. Släktforskarförbundet m.fl. kulturinstitutioner har skrivit ett upprop med protester.

Nr 4-12. 'Arkiv Digital fortsätter färglägga svenska arkiv'. Peter Pettersson redogör för Arkiv Digitalts pågående och kommande arbeten fram till sekretessgränsen 1941. Södra Sverige återstår. Men mantalslängder är här under arbete. - 'Gravstensprojektet växer ut ur landet' Anna-Lena Hultman rapporterar om den pågående fotograferingen av gravstenar. -

Christer Blomstrand skriver om 'Svenskarna som for till södra Afrika' (kanske ca 8.000 fram till 1902). Många kom för guld- och diamentletande. Exempel på utvandrade personers levnadsöden redovisas. - 'Många skogsfinnar flydde armén' berättar Christer Rosenbahr, som forskat i skogsfinska desertörer och även almoge från det inre av Finland under 1600-talet. De blev s.k. 'svedjefinnar'.

SLÄKT-TRÄDET. Nordvärmlands Släktforskarförening

Juni 12. 'Gammalt brev hittat vid Backen, Utterbyn'. Nyss ankommen 1902 till Saint Paul, Minnesota, berättar paret Maria och Anders Persson om hela emigrantresan från Göteborg. Allt gick lyckligt. - Fryksände socken under 1600-talet, dess jordbruksmark och gårdar är detaljerat upptagna i mantalslängd från tiden. Boskapslängder redovisar antalet kor mm. 100 år senare hade antalet gårdar fyrdubblats p.g.a. finnivandringen.

UDDEVALLA-BLADET. Uddev. Släktforsk.
Nr 2 Aug. 12. Bengt Johansson redogör för 'Något om hemman och mantal'. Hemman är ett gammalt begrepp sedan Gustav Vasas tid, 1541. Hemman indelades i olika kategorier: Skatte-, Krono- och Frälsehemman. Även olika grundskatter behandlas. Systemet med grundskatt upphörde 1903. - Bohusläns Museum i Uddevalla redovisas. Arkiv och bibliotek har person-, gårds-, förenings- och bildarkiv. Boka tid för besök, tel. 0522-656542. - 'Några latinska ord och uttryck'

VÄRMLANDSANOR. Värmlands Släktforskarförening

Nr 2/12. 'Glöm inte faddrarna!' skriver Lars Gunnar Sander. De kan ge tips om okänd fader och utomäktenskapliga barn. - 'Att ta hjälp av domböcker' skriver Eivor Plantin.

Nr 3/12. 'Mantalslängder - några kommentarer'. Lars Gunnar Sander bidrar med många värdefulla uppgifter från sin egen forskning, vilka inte alltid tas upp i våra

handböcker. - En notis om 'Wikipedia' meddelar att det nu finns en komplett uppsättning artiklar om alla Sveriges socknar (2.420 st). <http://sv.wikipedia.org/wiki/Socken>

ÄTTLINGEN. Skövde Släktforskarförening Nr1/12.

Ulf Borg har sammanställt en artikel hur man finner bouppteckningar. Vid 1734 års lag blev det obligatoriskt att upprätta en bouppteckning vid dödsfall. Man även tidigare kan de hittas. Ofta gjordes dock uppteckning endast efter den maka/make som först avled. - Databasen "Kvinnsam" på Göteborgs universitetsbiblioteks hemsida har 130.000 referenser till kvinnotidskrifter från 18- och 1900-talen. www.ub.gu.se

ÖCKERÖ-ÖARNAS Släktforskare

Nr 2/12. 'Våra kyrkoherdar'. Sture Olofsson har utrett och sammanställt en 'Series pastorum', d.v.s. en förteckning över alla de 21 kyrkoherdar som funnits i Öckerö församling sedan 1500-talet.

ÖGF-LÖVET. Östgöta Gen. Förening

Nr 110 Sept. 12. Hans Egeskog skildrar Släktforskarlagarna i Gävle: om utställningen, föredragen, stämman med uttalande om sockenbegreppet. - 'Järnvägen gav vanligt folk möjlighet att resa'. Det handlar om järnvägarnas utveckling i Sverige av Maud Lindeberg. - 'Så förändrade det laga skiftet Sverige' av samma författare.

Forska med GRS datorer - på Erik Dahlbergsgatan !

På hårddiskarna:

Sveriges befolkning 1880, 1890, 1900, 1970, 1980 och 1990
Sveriges dödbok nr 5: 1901-2009 EMIBAS 2005
Emigranten Populär 2006 Begravda i Sverige 2
GENLINE / Ancestry - ARKIVDIGITAL - SVAR

På USB-minne:

Stockholm: Klara-, Kungsholmen-, Gamla Sta'n-, Söder-skivorna.
Smeder: Smedskivan 7, Smeder i Värmland o. Dalsland, Vallonskivan 3.
Övrigt: Ulrika Kullgrens stamträd.

Övriga CD-DVD-skivor:

Göteborgs Gustavi Domkyrka 1669-71	Kyrkobokshistorik
Historiska stadskartor	Öckerö socken 1895-1939
Skånska dragoner, husarer o. infanterister	Häradsekonomiska kartor
Svenska ortnamn	41 Handskrifter 1339-1926
Göteborgs Industrikalender 1850-1899	
Register till mantalsböcker 1800-1875	
Svenskt Biografiskt Lexikon A-Rettig	
Släkthistoriskt Forum 1982-2010 samt Genealogisk Ungdom 1977-1981	
Svenska Gods och Gårdar, Hallands, Skaraborgs, Älvsborgs län	
Svensk slätkalender & Svenska ättartal	
Det Anno 1735 florerade Sverige	

GöteborgsRegionens Släktforskare

Bibliotek och Forskarplatser

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg, har öppet alla vardagar måndag till fredag. Måndag 10.00-15.00, tisdag-torsdag 10.00-19.00 och fredag 10.00-15.00

Ring dock alltid först och kolla bemanning samt lediga forskarplatser.

Tel. 031-13 12 26

Tisdag och torsdag: tisdags- resp. torsdagsgrupperna t.o.m. 13 dec.

Öppet även 1 timma före varje föreningsmöte på Erik Dahlbergsgatan.

E-post: g.r.s@telia.com

Hemsida: www.genealogi.se/grs/

PlusGiro: 24 23 85-3

Organisationsnummer 857204-7564